

regiei sau experimentul teatral, *viziunea* modernistă a unor tineri creatori, opiniile pro și contra ale spectatorilor. În carte, Radu Afrim are treisprezece pagini de comentarii la spectacolele sale. Gestul actorului George Motoi de a părăsi sala de teatru la un moment dat este simbolic. Ingratitudinea oficialilor față de regizoarea Cătălina Buzoianu și refuzul acesteia de a primi titlul de Cetățean de onoare al Brăilei sunt întristătoare.

Locul desființatei Facultăți de Teatru de la Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Brăila este luat de Clasa de teatru de la Liceul de artă „Haricleea Darclée”. Perspectiva este asigurată. Jocul histrionic are viitor, dacă arta nu se transformă în pornografie.

Studiul lui Ioan Munteanu se încheie cu adăugirea unor foarte necesare sinteze în engleză și franceză. Cartea-album este un document necesar și valoros ce trebuie să facă parte din bibliotecile celor care iubesc arta teatrală și cultura în totalitatea ei.

Daria DIMIU

Da, am trăit într-un mic teatru mare...

Majoritatea teatrelor de păpuși și marionete din România au împlinit în 2009 frumoasa vârstă de 60 de ani. Din punct de vedere oficial, un decret a fost singurul temei al apariției noilor instituții, în general pe lângă teatrele de proză. Teatrul de Păpuși din Craiova, botezat după Revoluție de către regretatul director Patrel Berceanu „Colibri”, nu face excepție. Dar în inima Băniei, circumstanțele erau mai propice acestui mod de expresie teatrală: un grup de educatoare și Horia Davidescu, pe atunci elev la clasa de Arte Pactice a Conservatorului „Cornetti” din oraș, puseseră bazele unui nucleu de teatru de păpuși, care-și susținuse deja primul spectacol, numit *Iliuță și coșarul* în sala de festivități a școlii israelite „Lumina”.

Din cartea ***Am trăit într-un mic teatru mare*** de Alexandra Davidescu aflăm fapte, detalii și aspecte despre parcursul instituției. La o primă vedere, apariția ocazionată de scurgerea celor 60 de ani de teatru de păpuși oficial recunoscut în Craiova ar putea fi, la o adică, socotită o ediție revăzută și adăugită, de vreme ce în timpul comunismului văzuse lumina tiparului, sub aceeași semnătură, un alt volum – *Un mic teatru mare*, pentru a celebra trei decenii de la înființare, la care titlul actualului face referire. Alexandra Davidescu precizează că Florea Firan, în 1977 Președintele Comitetului de Cultură al Județului Dolj, a îndemnat-o să scrie o istorie a Teatrului, iar primul cititor al manuscrisului a fost I.D. Sârbu.

În mod firesc și necesar, scrierea urmează firul cronologic, conul de lumină fiind centrat pe activitatea profesională, dar cuprinde și pățanii hazlii sau amare, conexe activității scenice. Pentru început, noul colectiv însoțește Naționalul în deplasări, ca o mezină cuminte; primul turneu numai cu păpușile a avut loc la mijlocul lui octombrie 1953, în căminele culturale de pe ruta Segarcea–Băilești. Jucau serile, la lumina lămpilor cu gaz, după ce localnicii terminau munca ogorului și copiii veneau cu vitele de la păscut. Despre puhoiul de lume, un localnic spusese atunci: „Vin ca fluturii la lampă! Le e dor de lumină!”. În asemenea deplasări, neavând încă mijloc de transport propriu, așteptau pe traseu câte un marfar să îi tracteze. Uneori, fetele se urcau noaptea în vreun car cu fân și măsurau distanța până la destinație în stele căzătoare. Dacă se interesau cum se ajunge într-un oarecare punct li se

răspundea „«e aproape, peste deal», asta însemnând și două ore de mers. Era pe când nu se spulberase veșnicia de la sate” (p. 44). Spațiul dintre spectacole sau premiere era umplut de studiu asiduu, de râvna de a se pune pe cât posibil la curent cu informațiile din domeniu „A contribui la formarea unui caracter, a strecura fără ostentație un mod de gândire și de comportament, a-i sugera valori morale prin poveste, a-i stimula fantezia și sensibilitatea, toate acestea au devenit pentru noi, nu exagerez dacă afirm, o nobilă misiune și, în același timp, un permanent imbold către seriozitate și disciplină, atitudine care multora le-a părut «paradoxală» în raport cu specificul «infantil», «de divertisment» al activității noastre” (p. 57).

Se reliefează pilonii teatrului de păpuși – Horia Davidescu și Eustațiu Gregorian. O plăcută surpriză o constituie evocarea caldă a lui I.D. Sârbu, care a ocupat vremelnice funcția de secretar literar în *teatrul mic* și căruia colectivul îi datorează enorm. În primii ani de existență instituțională, având în vedere că învățământ superior de specialitate nu exista în România și că orice contact cu străinătatea (inclusiv banala corespondență) era zădărnicit, I.D. Sârbu și-a asumat sarcina de a ține un fel de cursuri de pregătire/perfecționare pe baza articolelor din literatura de specialitate accesibile atunci. Tot lui i se datorează scenariul pentru spectacolul experimental *Ridendo*, încadrat de el însuși în sfera unor „satire păpușărești”.

Pasajele cu caracter biografic se îmbină în carte cu documente istorice (fotografii de spectacol, reconstituirea unor turnee interne și externe cu tot cu pățaniile lor, fragmente de cronică referitoare la momente cruciale ale teatrului). Un deosebit simț al măsurii o împiedică pe autoare să lungească descrierea întâmplărilor dramatice sau să le accentueze pe cele frumoase. Extrem de interesante mi s-au părut unele fraze, succinte în exprimare, dar de o mare sensibilitate: „Ne place să ne mințim că noi hotărâm ce clipe vor rămâne de neuitat”, „nu te ajută să te îneci în necaz, ci să te detașezi de el, să-l privești cu un ochi dinafară”, „Dar nu putem trăi cu o rană dureroasă, deschisă mult timp. O vindecăm în lacrimi”, „Dorul de țară, dorul de casă umbrește toate frumusețile pământului” sau „Nu poți realiza cât de dependent ești de limba natală decât atunci când nu o mai auzi. Nu poți realiza cât de dependent ești de figuri pe care poate le cunoști numai din vedere decât atunci când nu le mai vezi”, „bătrânii au timp, dar n-au răbdare. Dorea să înnoade firul unde se rupsese cu ani în urmă, dar îl deranja nodul”, „Cred că visele sunt refugiul sufletelor”. O foarte interesantă confesiune e inserată într-o notă de subsol: „dacă aș fi știut să scriu, pesemne aș fi scris. Una e să înșiri cuvinte și alta e să emiți judecăți de valoare”.

Că setea de cunoaștere și puterea de absorbție depășesc fruntariile strict profesionale o dovedesc și consemnările turneelor. Referirile la spectacole (ale lor și ale altora), la expoziții de păpuși și marionete, schimburi de experiență sunt invariabil însoțite de fragmente cu accente sensibile și chiar poetice despre istoria și cultura locurilor vizitate.

De o mare valoare sunt referirile la procesul invizibil nouă, spectatorilor „mici și

Alexandra Davidescu

Am trăit într-un mic teatru mare

SimArt

mari, analiza publicului de teatru de păpuși și a instrumentului specific, probate de o îndelungată experiență. Spre deosebire de publicul matur, ale cărui reacții imediate sunt pervertite de convențiile sociale, „Credeam atunci, și mai cred și astăzi, vorbind despre copii, că reprezintă pentru noi cel mai minunat public: sunt sinceri prin excelență, acceptă cu cea mai mare generozitate metafora, și chiar o reclamă cu o mare capacitate imaginativă, intrând cu ușurință în universul convenției scenice, dar, pe de altă parte, aceiași copii devin necruțători și neînchipuit de prompti în reacțiile lor critice în momentul în care se plictisesc sau ceva nu le convine“. Iar „păpușa nu e materie animată; e materie care a luat o formă, o formă care are viață și poate demonstra ceva. Poate susține o cauză, poate vărsa o lacrimă, poate exprima destinul omenesc într-o modalitate pură, sugestivă“, convingere atât de înrădăcinată, încât poate ulterior afirma cu simplitate „Noi am creat păpușile, și păpușile create ne-au educat pe noi“.

Privind în urmă – căci „dorul de teatru este ca dorul de tinerețe: nu are vindecare“ –, Alexandra Davidescu regretă că „astăzi încă mai dăinuie prejudecata de a se recomanda actor dramatic, de parcă a fi actor-păpușar nu ar însemna mai mult, măcar ca efort fizic, dacă nu vrem să i-l recunoaștem și pe cel artistic“.

Am trăit într-un mic teatru mare este nu numai un extrem de util instrument de lucru, dar și o foarte plăcută lectură. Farmecul în comunicare, simplitatea, oralitatea și înțelepciunea fac din scriere o carte-omagi, o carte-cadou. Și ce curgere mai nimerită pentru o persoană a cărei viață s-a confundat cu viața teatrului de păpuși decât tonul senin, lin, ca de basm?!

Alexandra Davidescu, *Am trăit într-un mic teatru mare*, Ed. Sim Art/Grupul Editorial Aius, Craiova, 2009.

Mircea MORARIU

Orient – Occident

În seria „Dramaturgie“ din colecția „Biblioteca Românească“ a Editurii *Paralela 45* au apărut, cu puțină vreme în urmă, două dintre cele mai recente scrieri ale lui Matei Vișniec. Scrise în 2009, publicate în volum tot în 2009. Se impune, cred, apreciată promptitudinea cu care editura tipărește creațiile dramaturgului român stabilit la Paris încă din septembrie 1987. Dar nu e singurul lucru de laudat în cazul acestui volum. Iată alte câteva motive pentru care el merită cumpărat și citit cu maximă atenție.

Deși sunt aproape 23 de ani de când Matei Vișniec nu mai are domiciliul stabil în România, scriitorul se dovedește în continuare profund atașat țării natale, acestui Orient, mereu refuzat, negat, afurisit, dar de care ne arătăm incapabili să ne rupem. Un Orient bântuit de iluziile, fantasmemele, decepțiile, coșmarurile ce fac parte din profilul psiho-somatic al omului născut în spațiul de care se dezice trufaș la modul verbal, dar în care se încăpățânează să rămână factic. Să rămână și să se afunde, poate chiar căutând să obțină din asta un oarece profit material, acum când e totul de vânzare. Balcanismul acesta e responsabil pentru faptul că, deși ne-am văzut visul cu ochii, că aderarea la Uniunea Europeană s-a produs la modul scriptic, integrarea e încă departe. Drept pentru care continuăm să visăm la Occidentul pe care dorim să-l „atingem“, să-l pipăim, poate chiar să „urlăm“ că „este“, fără să încercăm ceva mai mult.